

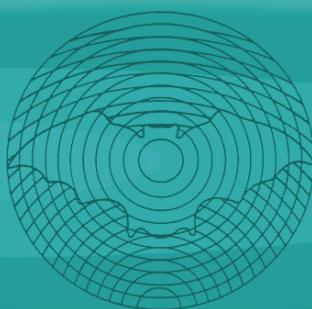
DUDS

- Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab

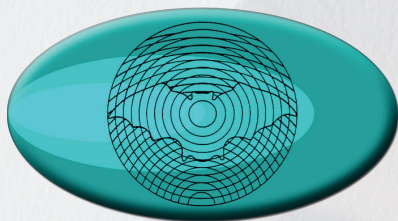

Marts udgave 2018

DUDS

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab

Bestyrelsen

Formand

Overlæge, dr.med., Søren Rafaelsen
Røntgenafdelingen
Vejle Sygehus
n-formand@duds.dk

Næstkommende formand

Overlæge Peter Thielsen
Gastroenheden - Kirurgisk Ultralyd
n-formand@duds.dk

Afgående formand

Ovl. Bjørn Skjoldbye
Røntgen og Scanning
Aleris-Hamlet
formand@duds.dk

Sekretær

Reservelæge, Ph.D. Andreas H Brandt
Radiologisk Afdeling
Sjællands Universitetshospital, Køge
sekretaer@duds.dk

Bestyrelsesmedlem og kasserer

Afd.læge Mikkel Seidelin Dam
Radiologisk Klinik
Rigshospitalet
kasserer@duds.dk

Bestyrelsesmedlem

Sonograf Malene Roland Vils Pedersen
Røntgenafdelingen Vejle Sygehus
bestyrelsesmedlem1@duds.dk

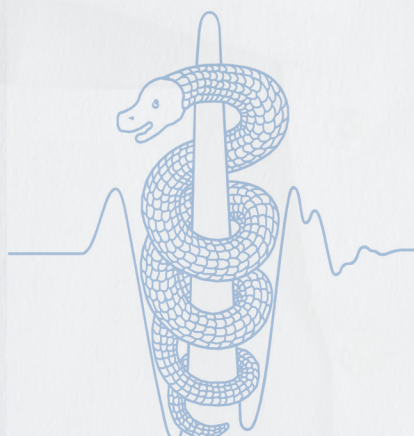
Suppleant

Karen Brage
suppleant@duds.dk

Redaktører

Reservelæger Thomas Hasseriis
Andersen (tv) og René Rasmussen (th)
redaktor@duds.dk

Udgiver

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab
udgiver bladet 2 gange årligt i
samarbejde med private sponsorer

Redaktører

Reservelæge
René Rasmussen
Børneafdelingen
Aarhus Universitetshospital

Reservelæge

Thomas Hasseriis Andersen
Radiologisk Afdeling
Holbæk Sygehus

Webmaster

Suzanne Cain
web@duds.dk

Trykkeri

Trykkeriet på Rigshospitalet

Oplag

400 eksemplarer

Medlemskab

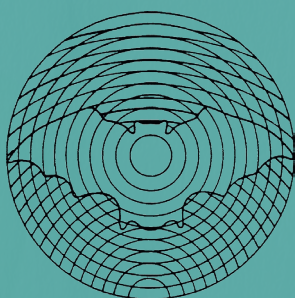
EFSUMB

European Federation of Societies in
Ultrasound in Medicine and Biology,
som har ca. 19.000 medlemmer

Links

www.duds.dk
www.efsumb.org

Næste deadline: 15. august 2018

Indhold

Side 4

Formanden har ordet

Side 5

Redaktørerne

Side 6-7

Afgående formand har ordet

Side 8-10

Holdningstilkendegivelse vedr. UL i andre
specialer

Side 11

Mindeskrift Erling Fogt

Side 12-13

Kurser

Side 14-15

DUDS quiz

Formanden har ordet

Velkommen til forårets DUDS blad. DUDS afholder i foråret basiskurset i Herlev. Kurset ledes af overlægerne Bjørn Skjoldbye, Maja Hartmann Rasmussen og Christina Kinnander. Udover basiskurset er der et introduktionskursus d 16. april på Rigshospitalet, dette er for læger med interesse i kirurgisk ultralyd. Kurset indeholder introduktion til FAST (Focused Assessment with Sonography for Trauma).

Caroline Ewertsen er trådt ud af bestyrelsen efter en mangeårig indsats, stor tak til hende. Afgående formand Bjørn Skjoldbye forsætter i bestyrelsen. Bjørn Skjoldbye har udført et stort arbejde blandt andet i samarbejde med DRS, med at udarbejde oplæg til de kommende rammer for de praktiserende lægers anvendelse af ultralyd. Derved undgås et ukritisk tag selv bord og i stedet kan fokuseret ultralyd benyttes af prædefinerede anvendelses områder. Jeg kan i øvrigt henvise til den igangværende interessante diskussion i sidste nummer af Ultraschall.

Samtidig vil jeg byde velkommen til næst-

kommende formand overlæge Peter Thielsen fra Herlev og suppleant radiograf og PhD studerende Karen Brage, Odense.

Ultralyd anvendes i stigende grad, ikke kun i antallet af brugere; men også i et øget antal skanninger og anvendelses områder. Det har også betydning, at ultralyd ikke benytter ioniserende stråling som CT eller benytter kontrast der kan ophobes i CNS som det er beskrevet ved MR kontraststoffer. Da forudsætningen for god ultralyddiagnostik er undervisning, vil jeg takke kursusledere og undervisere på DUDS kurserne.

På det europæiske plan kommer EUROSON kongressen til Skandinavien om et par år. Det bliver i Bergen, d. 11. -13. juni 2020. Husk i øvrigt at opmuntre jeres kollegaer til at se på www.duds.dk, det kunne være de også blev interesserede i at blive optaget som medlem af selskabet.

Med venlig hilsen og God påske

Søren Rafaelsen - formand

Redaktørerne

Kære læsere af DUDS-bladet

Det er tid til endnu en DUDS-udgivelse!

Læs i denne udgave bl.a. DUDS holdning til ultralydens hastige udbredelse i andre specialer end det radiologiske.

En højt værdsat kollega er gået bort - læs mindekriftet om sonograf Erling Fogt.

I dette blad finder du et udsnit af kommende, spændende ultralydkurser. Husk også at tjekke hjemmesiden - www.duds.dk - hvor kurser også annonceres.

Også i denne udgave af bladet finder I en DUDS-quiz - vi håber I har lyst til at gætte med - vinderen får sit navn nævnt i næste DUDS-blad og der er en fin præmie på højkant.

Rigtig god læselyst!

Thomas H. Andersen og René Rasmussen.

Skal din annonce med i
næste udgave af
DUDS bladet?
- skriv en mail til redaktor@duds.dk

Afgående formand har ordet

DUDS har selvfølgelig en holdning til gode naboer.

Af afgående formand for DUDS, Bjørn Skjoldbye.

Samarbejdet mellem DUDS, Dansk Radiologisk Selskab (DRS) og Dansk Selskab for Klinisk Fysiologi og Nuklear Medicin (DSKFNM) styrker de respektives selskabers positioner både lægefagligt og i fagpolitiske spørgsmål. Det fælles Billeddiagnostiske Årsmøde er et af resultaterne.

Et andet er samarbejdet om holdningstilkendegivelser. DRS/DUDS har i løbet af de sidste to år afgivet en fælles holdningstilkendegivelse til Sundhedsstyrelsen om anvendelse af billeddiagnostik i det akut medicinske speciale, og færdiggjort en fælles holdningstilkendegivelse om anvendelse af ultralydskanning (UL) ved praktiserende læger. En yderligere fælles holdningstilkendegivelse om anvendelse af UL i det gastroenterologiske speciale er påbegyndt.

En holdningstilkendegivelse er ikke et krav, men en begrundet oplysning til alle aktører, der naturligt vil være på banen hver gang et nyt speciale tager ultralyd til sig.

Det er DUDS opgave at støtte og udvikle anvendelse af UL, både i det radiologiske speciale og i alle andre lægefaglige specialer hvor UL kan bruges rationelt, til gavn for patientforløb og i respekt for nabospecialer.

Billeddiagnostik bliver nabo-speciale til alle specialer der anvender UL og nye specialers anvendelse af UL vil naturligvis påvirke vores

medlemmers hverdag og virke. Alene af den årsag er det naturligt at vi tilkendegiver vores holdninger og tilbyder vores råd.

Patientforløb skal sikres en ensartet tilgang til de nødvendige undersøgelser i forløbet, og undersøgelserne skal udføres efter bedste praksis. Påtager et speciale sig at udføre UL må det forudsættes at alle i specialet bringes kompetencer og apparatur til at sikre dette, samt at de ultralyd anvendelser der udføres er veldefinerede og afvikles rutinemæssigt i specialet.

For at undgå skadevirkninger fra unødige gentagelser af undersøgelser, og unødigt høje falsk positive/negative rater, bør ethvert speciale, der anvender UL definere realistiske anvendelsesområder og sørge for at det nødvendige kompetenceniveau tilvejebringes, rutiner fastholdes og superviserende samt henvisende instanser er tilstede - for alle i specialet.

Konsensus mellem de enkelte specialer om anvendelse af UL er en forudsætning for et rationelt patientforløb. Erfaringer fra ultralydanvendelser i en række andre specialer f.eks. cardiologi, gyn.obs., kirurgi, og anæstesi bekræfter dette.

Specielle undersøgelses teknikker (ex. laparoskopisk UL), afgrænsede speciale orienterede skanninger (ex. UL i forb.m kliniske gyn/obs eller cardiologiske undersøgelser), og fokuseret UL skanning (hvor undersøgelses resultatet kan besvares ja/nej) er de naturlige anvendelses områder, og dermed de naturlige afgrænsninger, for de enkelte specialers anvendelse af UL.

Afgående formand har ordet

Fokuseret UL anvendes eksempelvis af anæstesiologer og i akut modtagelser til at bekræfte/afkræfte tilstedeværelse af væske, luftskifte, pleurabevægelser etc.

FAST skanninger er hurtige og effektive til deres formål, men erstatter ikke - og må ikke efterfølgende forveksles med - en abdominal ultralydundersøgelse.

Det er vigtigt at alle der anvender UL er bevidst om at UL i høj grad er en operatør afhængig billeddiagnostisk modalitet samt at al anvendelse af UL bør journalføres herunder undersøgelsesomfang, af hvem og med hvilket resultat.

UL er et stærkt klinisk værktøj når det foretages med omtanke og respekt for håndværket. Det vil DUDS fortsat støtte udbredelsen af - med de ovenfor nævnte hensyn - sammen med vores kolleger i de billeddiagnostiske specialer.

I alle specialer er der grupperinger som med entusiasme, kursusdeltagelse, studieophold, fokuserede ansættelser m.m. opnår betydeligt højere

UL- kompetenceniveau end resten af lægerne i det pågældende speciale. Flere af dem er at finde blandt vores mest aktive medlemmer.

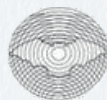
Det hilser DUDS velkomment og anerkender den indsats og den faglige kompetence vi møder hos disse kolleger, som vi anser som en vigtig katalysator i etablering og vedligeholdelse af specialiets generelle anvendelse af UL.

DUDS er tilbageholdende med at imødekomme godkendelse af nok så gode kurser - hvis

kurserne udbydes som certificerende for et bestemt kompetenceniveau i et bestemt speciale - uden at der forudgående er konsensus med DRS/DUDS om ultralydanvendelse i det pågældende speciale.

DUDS bestyrelse opfatter ovenstående holdninger som bredt funderet i både DUDS og DRS bagland efter at have lyttet og talt med forskellige af vores medlemmer herom. Men, vi erkender også der er meningsforskelle og interesse forhold vi skal være opmærksomme på. Det vil vi være. Debatten er åben. Gerne med en kommentar til os eller et skriv til bladet her.

Jeg vil som afgående formand give formandsstafetten videre til Søren Raffaelsen, og takke ham og resten af DUDS bestyrelse for samarbejdet. Velkommen til Peter Thielsen i bestyrelsen som kommende formand og særligt tak til afgående ex-formand Caroline Ewertsen for arbejdet med modernisering af DUDS hjemmeside og for samarbejdet om holdningstilkendegivelserne, som Caroline har accepteret at fortsætte med, sammen med DRS bestyrelse.

Dansk Ultralyd Diagnostisk Selskab (DUDS)**og****Dansk Radiologisk Selskab (DRS)****Holdningstilkendegivelse vedrørende ultralydkompetencer i det****Almen Medicinske Speciale i Danmark****Januar 2018****Baggrund**

Praktiserende læger (PL) anskaffer i stigende grad ultralydskannere, som anvendes til selvstændig ultralydundersøgelse (UL) af patienter i egen praksis.

DUDS/DRS mener, at et relevant og realistisk kompetenceniveau, som et flertal af PL kan tilegne sig, anvende og vedligeholde i egen praksis er en forudsætning for, at opnå den nødvendige kvalitet og ensartethed for anvendelse af UL i egen praksis. En fokuseret ultralydundersøgelse (FUS), hvor der tages stilling til kliniske problemstillinger, der kan svares ja eller nej til, anses for realistisk.

En aktiv og fagligt funderet gruppe af PL arbejder inden for Dansk Selskab for Almen Medicin (DSAM) for at definere krav til en ultralyduddannelse for PL.

DUDS/DRS ønsker at sikre kvalitet for UL af danske patienter uanset, hvem der udfører dem. Flere andre specialer anvender UL til afgrænset undersøgelse af speciale-relevante organer, hvor UL kompetencerne er på et niveau som alle specialister i det pågældende speciale besidder.

Det Alment Medicinske speciale er antalsmæssigt stort (ca. 3600) og interessen i gruppen spænder vidt - fra ingen til meget stor –indenfor vidt forskellige anatomiske områder og specialer (fx muskuloskeletale, gynækologiske, obstetriske, kardiovaskulære, abdominale og nefrourologiske skanninger, punkturer og blokader).

DUDS/DRS ønsker derfor at sikre et ensartet kompetenceniveau for UL i almen praksis.

DUDS/DRS mener:

- At fokuseret ultralydskanning (FUS) udført ved PL i egen praksis kan bidrage til et bedre patientforløb ved en hurtigere afklaring af en række kliniske tilstande.
- At et relevant og realistisk kompetenceniveau i fokuseret ultralyd, som et flertal af PL kan tilegne sig, anvende og vedligeholde i egen praksis, er en forudsætning for at opnå den nødvendige kvalitet og ensartethed.
- At der i enighed med DSAM bør etableres en konsensus og en kompetenceliste med relevante fokuserede ultralydundersøgelser, der også specificerer indholdet i en tilsvarende basisuddannelse som er målrettet alle PL (Common Trunk).
- At PL, der ønsker yderligere kompetencer kan opnå disse gennem en valgfri overbygning med fokuserede kurser fx gyn/obs, MSK.
- At UL ved PL ikke må erstatte eller forveksles med en systematisk ultralydskanning af et helt organområde ved anden speciallæge.
- At det altid skal journalføres at fokuseret-UL er foretaget.
- At PL som minimum bør gennemgå færdighedskurser i relevante fokuseret ultralyd anvendelse.

Anbefalinger:

DUDS anbefaler overordnet at følge de Europæiske retningslinjer (EFSUMB's retningslinjer¹) for at praktisere UL-skanning selvstændigt i et klinisk speciale.

Et tilstrækkeligt kompetenceniveau opnås ved et uddannelsesforløb med teoretisk undervisning, superviseret praktik, samt efterfølgende selvstændig klinisk anvendelse af FUS med en vis frekvens . Kompetenceniveauet bør defineres ved en liste med relevante/realistiske FUS undersøgelser

fx FUS af:

- Thorax: pleural ansamling.
- Abdomen: galdesten, hydronefrose, aortaaneurisme,
- fri intraabdominal væske
- urinretention/residual urin
- Ekstremiteter: ansamling i større led, Bakercyste.
- Punktur af overfladiske ansamlinger, blokader

DUDS/DRS foreslår:

- En basisuddannelse i FUS som er målrettet alle PL.
- Efterfølgende overbygningskurser målrettet PLs individuelle interesseområder.

DUDS/DRS mener endvidere:

- At relevante specialer, der allerede anvender ultralyd bør høres før kompetencer indenfor deres speciale indføres for PL (fx gynækologi, kardiologi, urologi) og kompetencelisten afstemmes herefter.
- At certificering ved ét bestemt kursusforløb forhindrer løbende udvikling, og der derfor ikke bør være monopol på kurser.

DUDS og DRS Bestyrelser;

Januar 2018

Kontakt: ex-formand@duds.dk

¹("Minimum Training Requirements for The Practice of Medical Ultrasound in Europe, Appendix 1 & 2" fra European Federation of Societies of Ultrasound in Medicine and Biology, EFSUMB (www.efsumb.org))

Sonograf Erling Fogt er gået bort

Pludselig og helt uventet mistede vi vores gode kollega i UL afsnittet på Radiologisk Afdeling, Herlev Hospital, sonograf Erling Fogt.

Erling døde i Peru, den 29. august 2017, få dage før sit 40 års jubilæum på Herlev Hospital. Det var ikke noget som han ønskede skulle fejres, og var derfor rejst væk. Han var afsted på en af sine mange rejser, og denne gang til Peru – en rejse som han havde set meget frem til. Erling blev 63 år.

Erling var født og opvokset i Herlev, og startede som radiografelev i 1977 på Herlev Hospital.

I 1976 stod Herlev Hospital klar, og Erling har stort set været med fra starten.

Erling blev ansat som radiograf på Røntgenafdelingen i 1980 og efterfølgende ansat på Urologisk Afdeling, hvor han blev begejstret af ultralyddiagnostiken. Her blev han uddannet sonograf og var efterfølgende en del af den meget anerkendte UL afdeling, under Hans Henrik Holm's ledelse, og var med når der kom gæster fra nær og fjern. Erling fortsatte sit virke i UL afsnittet, da det blev en del af Radiologisk Afdeling i 2005, og har gennem mange år været afdelingsradiograf i UL afsnittet.

Erling var på mange måder rollemodel for sonografgruppen, og har været med til at opføre mange til at kunne varetage selvstændig ultralyddiagnostik, og har desuden superviseret mange yngre læger. Han har også gennem alle årene været tålmodig og professionel når han har assisteret de mange kommende radiologer, som skulle lære de UL vejledte procedurer at kende. Erling har været vidne til og taget del i udviklingen indenfor ultralydsområdet. Erling har også gennem årene været en del af DUDS's Basiskurser i UL, hvor han talri-

ge gange har været instruktør ved hands-on delen.

Erling var en mand af få ord, men os som kendte ham godt var aldrig i tvivl om Erlings holdning og mening. Han var dygtig, kompetent, flittig og dedikeret i sit arbejde, og satte stor pris på faglig kvalitet i det arbejde som UL afsnittet leverede, og satte altid patient-sikkerheden højt. Patienterne var i centrum.

Erling var en del af Herlev Hospital, og har altid været her. Han kendte utrolig mange mennesker på hospitalet, og havde altid en "livlinie" et eller andet sted, hvis der lige var noget som skulle laves. Erling var også gennem mange år formand for idrætsforeningen på Herlev Hospital.

Erling var respekteret, fagligt og personligt – og var en utrolig god kollega, hjælpsom, loyal og tillidsfuld. I UL afsnittet arbejder vi tæt sammen på tværs af faggrupper, og er tæt på hinanden hver dag. Vi hygger os sammen, og efter en lang og travl uge, nød Erling at smide benene op på skrivebordet, og reflektere over tingene og ikke mindst fortælle historier fra de "gode gamle UL dage".

Vi har mistet en god kollega og er blevet mindet om hvor sårbart livet er.

Ved en fin mindehøjtidelighed, netop i Herlev Hospital's kapel, fik vi sat et punktum, men Erling har efterladt et stort tomrum i UL afsnittet, Radiologisk Afdeling.

Vore tanker går til Erlings familie.
Æret være Erlings minde.

Jacek Szkudlarek, Munkith Abbas, Mark Mc Cullagh, Mads Møller Pedersen, Jakob Fink Topsøe, Jeanette Agdal, Niels Tusøe, Tine Nygaard Nielsen, Mette Møller Pedersen, Kirsten Duun, Kit Rattenborg Fogh og Christina Kinnander.

Introkursus i akut abdominal ultralydskanning: tilmelding på duds.dk

Basal kursus i kirurgisk ultralyd. Teori og hands-on

For læger med interesse i kirurgisk ultralyd
DUDS kursus - Rigshospitalet
Kl. 08.30 – 16.00 den 16. April 2018

Program

8.30-08.45 (2122 konferencerummet)
Registrering og kaffe

08.45-09.30
Ultralyd teori og "knappologi"

09.30-11.00
Praktiske øvelser – normal anatomi. Vi øver på hinanden. Husk praktisk tøj (kjoler er upraktisk til dette, to-delt tøj er bedst).

11.00-11.15
Pause

11.15-12.30
Teori og patologi:

- 11.15-11.30 Hydronefrose
- 11.30-11.45 Aortaaneurisme
- 11.45-12.00 Fri væske
- 12.00-12.15 Cholecystolithiasis og cholecystit
- 12.15-12.30 Abscesser og Ul-vejledt venflon anlæggelse

12.30-13.15
Frokost

13.15-15.15
Patientcases

15.15-15.30
Pause med frugt og lidt sødt

15.30-16.00
Tentamen og evaluering

Vel mødt!

Få pladser tilbage: kontakt kursusleder hvis du ønsker at deltage

FOCUSED COURSE ON DOPPLER MODALITIES AND ADVANCED ULTRASOUND TECHNIQUES

MARCH 21-23; 2018

COPENHAGEN, DENMARK

Scientific organizers:

Uffe Møller Døhn¹ • Lene Terslev¹ • Søren Torp-Pedersen²

¹Center for Rheumatology and Spine Diseases and COPECARE

²Department of Radiology

Rigshospitalet, Glostrup

Learning objective: The learning objective of the course is, through theoretical lessons and hands-on sessions, to provide participants with an in-depth knowledge of Doppler physics, how to improve settings, interpret artefacts and pitfalls. Participants will also be introduced for the clinical use of Doppler in various rheumatic conditions, and for some technical advancement in musculoskeletal ultrasound.

Participants: Maximum 36 participants, and a minimum of 30. Registration is open for all interested, but it is recommended that participants have successfully completed at least the EULAR Basic ultrasound course.

Course fee: 800 € including three days course, teaching material and meals.

Accommodation: Rooms at the AC Bella Sky Hotel can be booked through the hotel at special rate for 167€ per night up to 30 days before the course.

Certificate: Certificate of attendance will be provided by the end of the course.

Registration and contact: Organizing Secretary Linda Thomsen by mail:

linda.jeannette.thomsen@regionh.dk or phone: +45 3863 3014

Deadlines: Registration and payment must be completed before February 1st 2018. Cancellation by participants and refund of course fee is not possible after February 1st.

Venue:

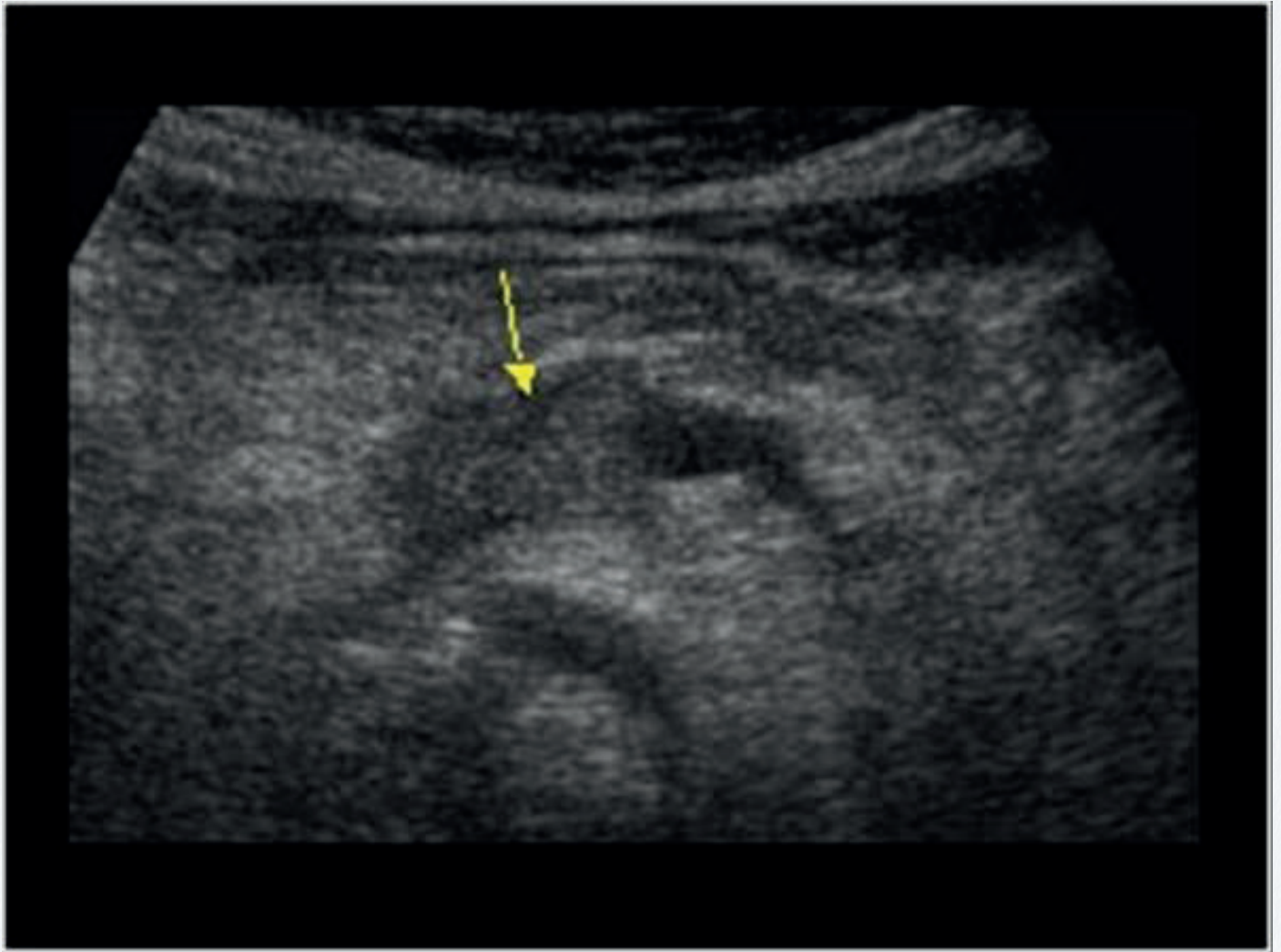
AC Hotel Bella Sky

Center Boulevard 5, 2300 Copenhagen S

The course is scientifically endorsed by:

DUDS Quiz

Hvad viser ultralydsbilledet?

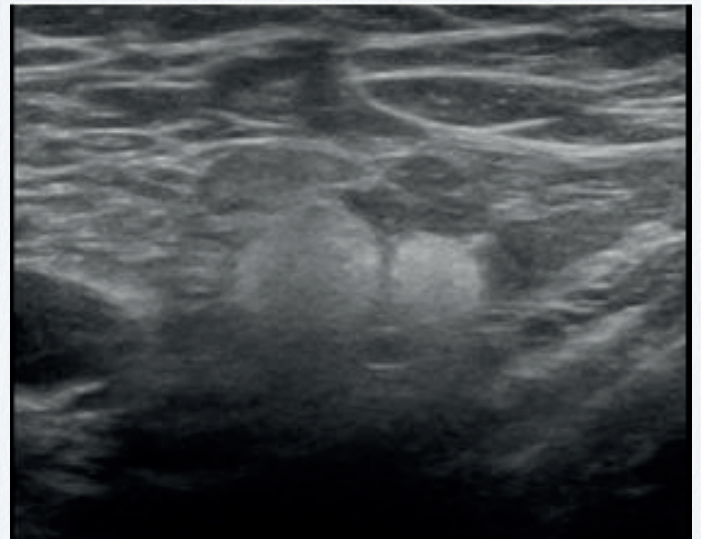
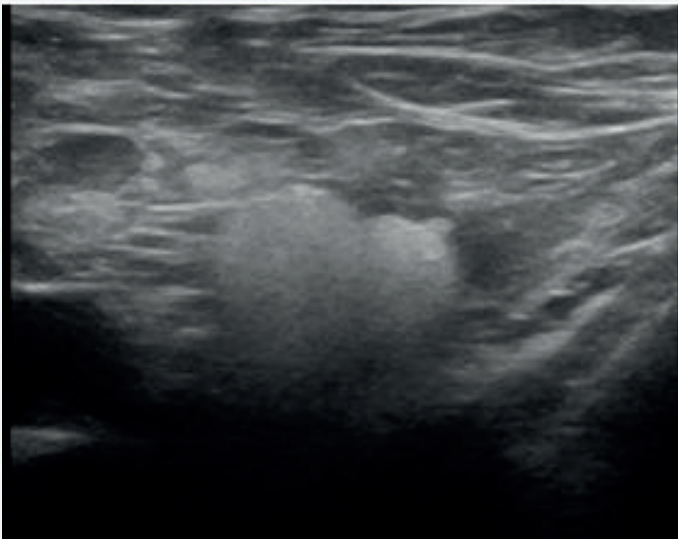
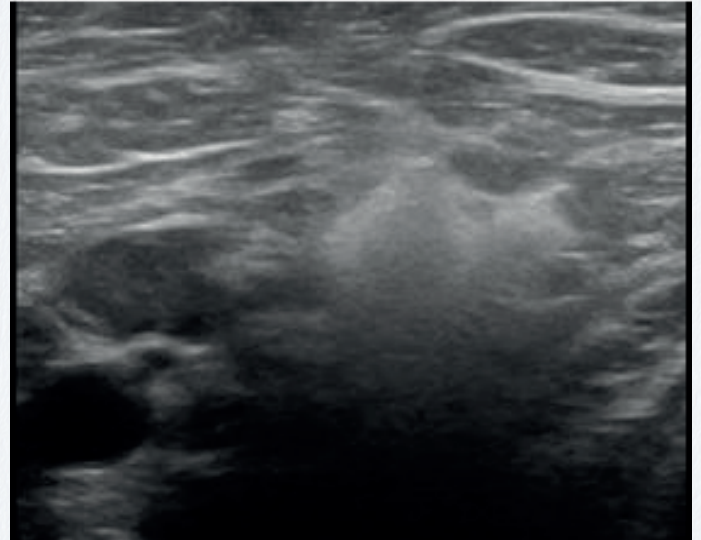
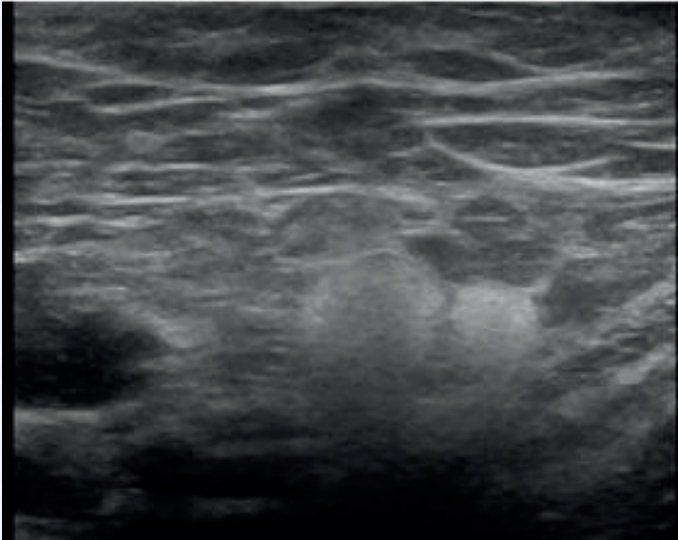
Send dit svar til redaktor@duds.dk - husk at anføre "DUDS quiz" i emnefeltet. Svarfrist den 15. august 2018.

Der vil blive trukket lod om en præmie blandt de rigtige svar og vinderen får direkte besked pr. mail. Svaret på quizzen bringes i næste udgave af DUDS-bladet der forventes at udkomme i september 2018.

Held og lykke!

Svar på sidste DUDS Quiz

32 årig kvinde med små palpable udfyldninger i begge axiller.

Korrekt svar:

Billedet viser lymfeknuder, som har optaget silicone fra rumperet mammaimplantat.

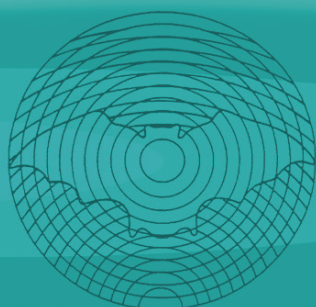
Blandt de rigtige svar har vi udtrukket radiolog Niels Bang - tillykke!

DUDS

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab

DUDS

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab